

MEMÒRIA CASA D'ACOLLIDA

Any 2011

l·ligam
associació

ÍNDEX

Presentació _____ Pàg. 2

Les persones _____ Pàg. 3

Baixes _____ Pàg. 8

Les atencions _____ Pàg. 10

Fent xarxa _____ Pàg. 11

Les activitats _____ Pàg. 14

Valoració global _____ Pàg. 17

PRESENTACIÓ

Ens complau presentar-vos aquesta memòria de 2011 que recull la intensa feina de voluntàries i professionals. Una feina sovint poc visible però constant i amb resultats petits, sense èxits vistosos, però importants per a les persones. Una feina formada per petites feines que fan possible mantenir-nos malgrat la conjuntura actual i la tan anomenada crisi econòmica.

Tot i que és veritat que aquest ha estat un any força difícil, amb repercussions econòmiques degut a la crisi i amb retallades de serveis i pressupostos, hem renovat les nostres ganes de treballar acompanyant a les dones víctimes més properes a aquesta situació.

Aviat l'associació farà els 20 anys. A l'any 1992 vam començar a acollir les primeres dones i tot aquest temps, malgrat dificultats i moments difícils, hem continuat amb la nostra feina, perquè sabem que només juntes podem tirar endavant. Aquesta memòria, doncs, és un motiu per celebrar i alegrar-nos.

Som conscients de que el moment actual suposa, sense dubte, un repte i que cal mantenir el compromís de fa anys. És per això que ens complau explicar-vos que, a més de la Casa d'acollida, hem posat en marxa un nou projecte que fa anys que s'estava gestant: un pis d'inclusió.

Moltes gràcies a totes i tots i bona feina.

l·ligam
associació

Barcelona 31 de gener de 2012

LES PERSONES

L'any 2011 s'han atès 81 persones: 64 dones i 17 nens/es.

El 27% dels casos han estat mares amb un fill/a.

Per programes:

El **programa de presó** ha atès 28 persones, és a dir, el 34,6% del total.

Això suposa que diàriament, de les 15 places que té el recurs 5,2 han estat ocupades per aquest programa.

Al **programa de risc social** s'han atès 9 persones (5 dones i 4 nens); és a dir, del total de persones el 11,11%. Això representa que diàriament han estat ocupades més menys 1,5 places.

Des del **programa de violència** s'han atès 44 persones; representa el 54,3% del total. De les 15 places del recurs doncs, 6,5 han estat ocupades de mitjana diàriament per dones víctimes de violència de gènere.

El nombre de persones ateses ha baixat un 17% respecte l'any 2010 i, tal i com veurem més endavant, també ha baixat el nombre d'atencions, encara que en menor proporció.

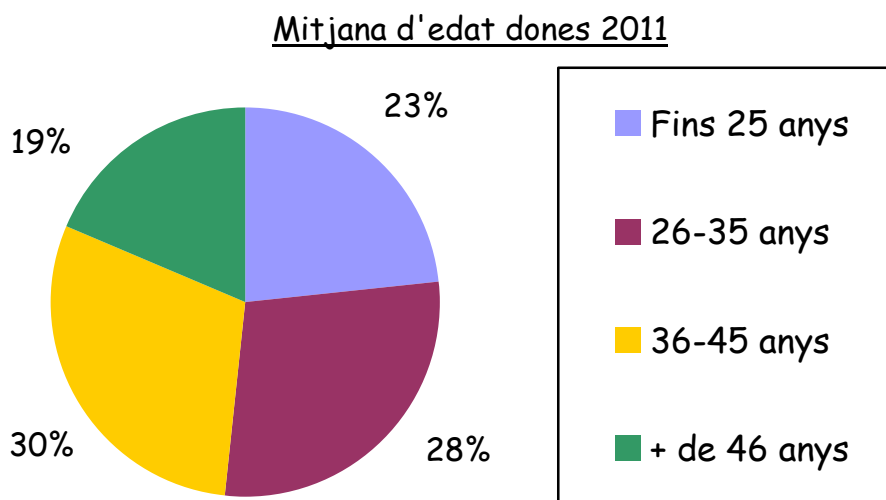
Per països, predominen les dones estrangeres, que representen el 70,3% del total i procedeixen de vint-i-tres països diferents. El 40% de les dones estrangeres són de països sud-americans.

Només el 29,7% de les dones són espanyoles, la majoria d'elles (75%) concretament de Catalunya. En dos casos hem de parlar de doble nacionalitat.

Per programes, en els tres programes predominen les dones estrangeres sobre les espanyoles.

- Al **programa de presó** les dones estrangeres representen el 75% i la meitat d'elles són llatinoamericanes.
- Totes les dones ateses al **programa de risc social** són estrangeres. Més de la meitat d'elles són marroquines.
- El 68% de les dones del **programa de violència** són estrangeres. És el programa en el qual hi ha més varietat de països ja que s'han atès dotze nacionalitats diferents.

Pel que fa a l'edat, la mitjana ha estat en uns 36 anys. Malgrat els grups d'edat han estat molt igualats, el grup més nombrós ha estat el de dones d'entre 36 i 45 anys. De totes maneres, pràcticament una quarta part de les dones estan per sota dels 26 anys i un 20% tenen 45 anys o més. Quatre dones tenen menys de 20 anys i una té més de 70 anys.

Per programes, les mitjanes d'edat són molt diferents i en cada programa predomina un grup d'edat.

La mitjana d'edat de les dones del **programa de presó** és de 38 anys i és en aquest programa on es donen més casos de dones majors de 45 anys.

Totes les dones ateses al **programa de risc social** són joves i la mitjana d'edat ha estat en 31 anys.

La mitjana d'edat de les dones del **programa de violència** és de 33 anys. Una tercera part de casos han estat per sota dels 25 anys i més de la meitat de les dones del programa de violència estan per sota dels 35 anys.

Pel que fa a les edats dels nens/es, el 76% dels nens tenien 5 anys o menys i el grup més nombrós ha estat el de menors de 2 anys.

Quant al nivell de formació de les dones, hem de dir, com en anys anteriors, que és baix. Més de la meitat d'elles no arriben a tenir el nivell mínim de secundària i, d'aquestes moltes diuen no haver anat mai a l'escola o no tenir la primària acabada. De totes maneres el nivell de formació ha pujat una mica i un 45% tenen una formació per sobre de la mínima obligatòria. Només 3 dones diuen tenir estudis universitaris.

Per programes, en tots tres ha pujat el nivell de formació respecte a anys passats

Al **programa de presó**, encara que es dona un nivell formatiu baix, un 32% de les dones diuen tenir estudis de batxiller o universitaris.

Cap de les dones del **programa de risc social** supera el nivell de secundària.

Al **programa de violència** es donen els nivells de formació més baixos. Un 58% de les dones no arriben a tenir el nivell de formació secundària i, concretament, un 19% no han arribat a acabar ni els estudis primaris.

Amb relació als ingressos econòmics, hem de dir que el 70% de les dones tenen algun tipus d'ingrés, malgrat que només una tercera part d'elles tenen uns ingressos que superen els 500 euros i que, de totes les dones, només un 14% tenen ingressos per una feina, amb contracte o sense ell. Les feines que predominen són les de neteja i servei domèstic.

Un 42% de les dones, doncs, tenen ingressos però no treballen: cobren una renda mínima, un subsidi, una PNC o una pensió.

Un 58% de les dones, al moment d'estar a la casa d'acollida, no tenen cap ocupació.

Per programes, el nivell d'ocupació i d'ingressos canvia molt:

De les dones del **programa de presó** un 82% estan ocupades, encara que hem de dir que en la majoria dels casos es tracta de tallers de dins o de fora de presó i que els ingressos rarament superen els 300 euros.

Només hi ha una dona que treballa amb contracte.

Al **programa de risc social** només una dona treballa però sense contracte i cobrant només 200 euros. De la resta de dones cap d'elles tenen ingressos ni tenen una ocupació.

El 65% de les dones del **programa de violència** tenen algun tipus d'ingrés, encara que la majoria d'elles no treballen i cobren alguna renda mínima o prestació.

Pel que fa a la salut de les dones, en el 54% dels casos hi ha algun problema de salut física. Predominen les malalties relacionades amb l'anèmia, problemes digestius i respiratoris, així com VIH i hepatitis.

En el 34% dels casos es dona una problemàtica de depressió o de salut mental.

En la majoria dels casos les dones segueixen tractament farmacològic per aquest motiu i tenen seguiment psicològic o psiquiàtric.

Un 64% de les dones del **programa de presó** han presentat problemes de salut. Crida l'atenció el nombre de dones amb problemes d'hepatitis i d'hipertensió. És el programa amb menys dones afectades per problemes de salut mental.

La meitat de les dones del **programa de risc social** presenten problemes de salut, sobre tot d'anèmia, i de salut mental.

És al **programa de violència** on més dones amb malalties trobem. Pràcticament la meitat de les dones es troben amb tractament farmacològic per a la depressió i en un 20% dels casos hi ha diagnosticat un trastorn de personalitat.

Per altra banda, ha baixat el nombre de casos amb una problemàtica de consum de drogues. Hem trobat aquest factor en un 23% dels casos. Per programes, continua sent el de presó el que té els percentatges més alts en problemàtica de toxicomanies (28,5%) i no s'ha donat cap cas al programa de risc social.

BAIXES

El 25% de les dones segueixen encara al recurs a final de 2011 i 48 ja han estat ja baixa:

- La meitat d'elles han marxat un cop finalitzat satisfactòriament el pla d'intervenció previst. En general han marxat a viure a un pis d'amics o familiars, una habitació rellogada o a un pis llogat. En dos casos hem de parlar de retorn al seu país i en tres casos de canvi de recurs. Ha crescut el nombre de dones que marxen a un pis de lloguer.
- Un 25% dels casos han estat baixes voluntàries de dones que han marxat a viure amb familiars o amics.
- Tres dones van haver de ser canviades de recurs per seguretat.
- Tres dones van marxar del recurs per ser expulsió del mateix.

Per programes, en tots tres ha pujat el nombre de dones que han marxat després de finalitzar favorablement el seu procés.

Al **programa de presó**, moltes dones encara continuen passant permisos al recurs. En tres casos les dones han deixat de venir per perdre els permisos penitenciaris i en dos casos hem de parlar de dones que no han tornat al centre. Un 60% de les dones han marxat un cop acabat el seu procés i han anat a habitacions rellogades. Dues dones han tornat al seu país amb la llibertat condicional.

Les dones del **programa de risc social** que han estat baixa han marxat a altres centres, a una pensió o al pis del company.

Al **programa de violència**, un 55% de les dones han causat baixa per finalitzar el seu procés i un 40% han marxat voluntàriament del recurs.

Quant a la mitjana de temps d'estada, depèn molt del programa. Al programa de presó, exceptuant alguns casos, les estades han estat només de permisos d'uns dies repartits al llarg de l'any i al programa de violència dependrà molt de si es tracta de casos que venen d'emergència o casos proposats ja per a llarga estada.

Les dones del **programa de presó** de segon grau han vingut al recurs entre 25 i 40 dies, però pràcticament la meitat de les dones han estat casos de tercer grau amb secció oberta o tercer grau des del centre de Brians. El temps d'estada d'aquests casos ha estat entre 3 i 8 mesos.

Tres dones estan acollides per l'Art. 182. i la durada de l'estada és d'un any o una mica més.

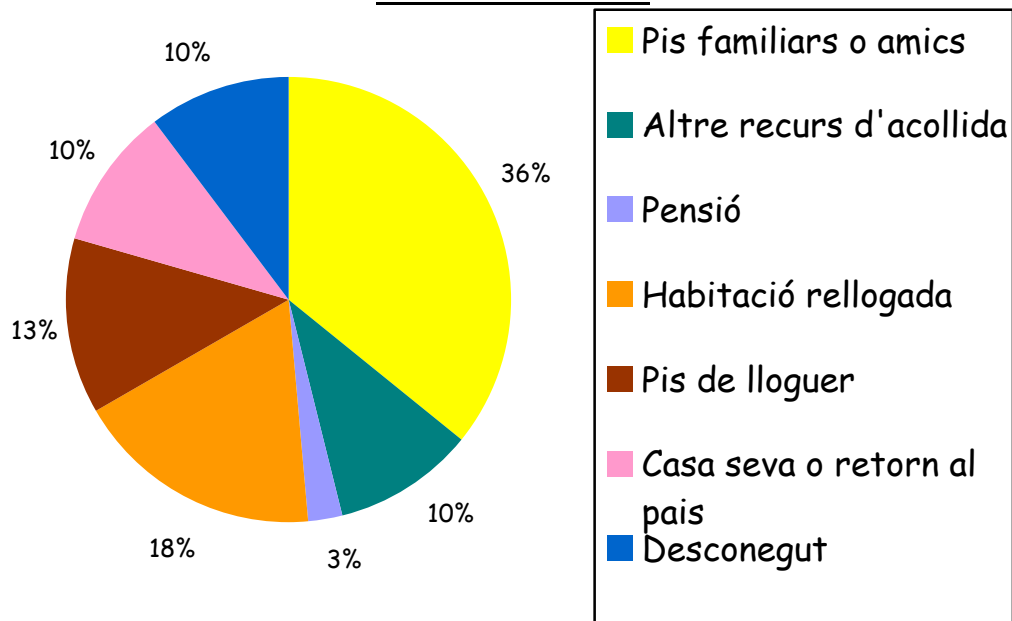

Les estades de les dones del **programa de risc social** varien molt segons els casos, però en cap cas s'han superat els 100 dies.

Al **programa de violència**, aquest any, un 55% dels casos han estat estades d'emergència, inferiors a un mes. La resta han sigut estades més llargues, la majoria d'elles d'entre 3 i 6 mesos, malgrat en algun cas l'estada és pràcticament d'un any.

Sortida del recurs

LES ATENCIONS

S'han realitzat en tot l'any un total de 4.720 atencions; és a dir l'ocupació ha estat d'un 86,20% de mitjana.

Això vol dir que, de les 15 places que té la casa, cada dia s'han ocupat de mitjana unes 13. Per trimestres, l'ocupació sempre ha estat per sobre del 80%.

Els últims mesos de l'any l'ocupació ha baixat considerablement, ja que s'han produït baixes i no ha hagut moltes demandes noves.

Pel que fa a les atencions per programes:

Des del **programa de presó** s'han realitzat 1902 atencions. Això representa el 40,3% del total i una ocupació aproximada de 5 persones diàries.

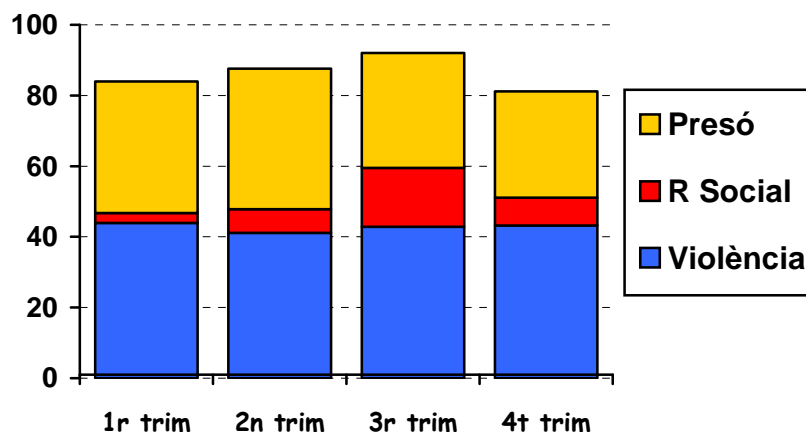

Un 9,8% de les atencions han suposat les del **programa de risc social**. Ha estat un programa que ha incrementat les atencions respecte l'any passat i s'han fet concretament 464 atencions. Això vol dir que s'han ocupat entre 1 i 2 places diàries.

El **programa de violència** és el que ha tingut major ocupació i el que s'ha mantingut més estable tot l'any. S'han realitzat 2.354 atencions i entre 6 i 7 places de la casa d'acollida han estat ocupades diàriament.

Ocupació % 2010 per trimestres

FENT XARXA

Encara que els casos de que parlem han estat al nostre recurs, el seguiment social dels mateixos s'ha fet amb coordinació continua amb les professionals externs dels diferents serveis socials municipals o penitenciaris.

El 53% dels casos han estat derivats des de diferents serveis de l'Ajuntament de Barcelona: Equip d'Atenció a les Dones (EAD), Serveis d'Inserció Social (SIS) i Serveis Socials de l'Eixample.

El 43% dels casos han vingut al recurs derivats des de serveis socials penitenciaris, de Wad-Ras o del C.P. de Brians.

La resta han estat casos derivats des de d'Ajuntaments més petits, concretament els de Cornellà de Llobregat i Premià de Mar.

DERIVACIÓ		CASOS	TOTAL	%
Ajuntament de Barcelona	E.A.D.	29	34	53,12%
	S.I.S.	3		
	Serveis Socials Eixample	2		
Altres Ajuntaments		2	2	3,13%
Departament Justícia	C.P. Can Brians	21	28	43,75%
	C.P. Wad-Ras	7		

Per programes:

Un 75% de les dones del **programa de presó** han estat derivades des del Centre penitenciar de Brians. La resta han estat dones que estaven a la Secció Oberta, encara que normalment ja venien abans de permisos de segon grau.

Dels casos del **programa de risc social**, el 60% han estat derivats des dels SIS i l'altra meitat per serveis socials municipals de l'Eixample.

Les dones del **programa de violència** han estat derivades majoritàriament (93%) des de l'EAD, però s'han acollit dos casos d'altres ajuntaments: Premià de Mar i Cornellà de Llobregat.

S'ha fet una coordinació continua amb les professionals socials referents dels casos, tant telefònicament com en reunions conjuntes quan s'ha de fer revisió del pla de treball i s'elabora nou pla de treball o es prepara la sortida del recurs.

S'han fet també algunes coordinacions puntuals amb altres serveis especialitzats que intervenen als casos, amb el quals interessa intercanviar informació:

- Serveis d'atenció a persones estrangeres tant a nivell legal com a nivell d'integració: SAIER i Anem per Feina.
- Serveis per a la reinserció de dones i concretament de dones preses: Fundació ARED i CIRE.
- Centres de formació sociocultural i formació ocupacional: Escola La Formiga, FEMAREC, Barcelona Activa i Cibernàrium.
- Serveis d'atenció específica a les dones: diferents PIAD's de Barcelona,
- Centre d'atenció sanitària: el CAP de Sants i Hospital Clínic.
- Serveis d'atenció psicològica i serveis de salut mental: Diferents centres de salut mental per adults (CSMA) i Hospital de Dia Còrsega.
- Centres d'atenció i tractament per a drogodependències: diferents CAS de Barcelona, el DAE del CP de Can Brians i sala Baluard.
- Serveis específics d'atenció a la infància i de suport a la maternitat, sobre tot coordinació amb alguns Equips d'Atenció a la infància i l'adolescència (EAIA).

Aquest any hem continuat participant en grups de treball de diferents xarxes i federacions.

- Hem participat a la federació d'Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS) a la comissió de Dones i a la comissió d'àmbit penitenciari.
- Seguim formant part de l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, de l'Ajuntament d'aquesta ciutat i participem a la Xarxa d'atenció social a persones sense sostre.

Dins d'aquest mateix Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva també col·laborem amb la Xarxa d'habitatges d'inclusió social de l'Ajuntament de Barcelona.

- Continuem adherides a l'Acord Ciutadà per una Barcelona lliure de violència contra les dones, de l'Ajuntament de Barcelona.
- Assistim a la Taula de participació social amb altres entitats que treballen en temes relacionats amb el món de la presó i s'ha participat a una Fira d'entitats celebrada al centre de Wad-Ras.

També ha estat molt important la col·laboració amb diverses universitats per oferir places de pràctiques al nostre centre.

- Durant aquest any hem tingut sis alumnes de pràctiques i hem mantingut coordinació amb diverses universitats.

- * 3 estudiants d'educació social: dos de la Universitat de Barcelona i una altra de la UNED.

- * Una alumna del postgrau de violència familiar de Universitat Ramon Llull i la Fundació Pere Tarrés.

- * Una alumna Universitat de Barcelona que ha fet les seves pràctiques d'un Màster en Artteràpia.

LES ACTIVITATS

Com cada any, la vida del dia a dia i la vida en grup han estat dos pilars importants a l'hora de treballar educativament amb les dones. El fet de viure juntes, compartir experiències, viure la diversitat de nacionalitats i de maneres de fer, protagonitzar moments i poder donar i rebre cada dia ... tot plegat, encara que no tingui grans programacions i a vegades ens sorprèn, ha estat una activitat diària i continua.

Altres de les activitats més habituals han estat les tutories de cada educadora amb les dones. En general s'han fet cada dos o tres setmanes i han servit per compartir amb les dones situacions, visions, pors i expectatives i poder així anar fent un camí cap a l'autonomia. De tant en tant hem fet tutories per revisar el pla de treball amb cadascuna i programar un nou pla i signar un contracte amb elles. Igualment importants han estat les tutories per preparar les sortides del recurs.

Aquest any, donades les especials dificultats per trobar feina, s'han fet molt sovint algunes activitats d'inserció sociolaboral. S'ha fet recerca de feina amb les dones i se'ls ha facilitat un portàtil perquè puguin disposar d'ell per buscar feina per internet. Quan ha calgut s'han realitzat activitats d'orientació com l'elaboració del currículum i la preparació per a les entrevistes de feina.

Per altra banda, especial importància han tingut les assemblees grupals mensuals, que han servit per poder expressar-se i dialogar i per poder participar activament en el funcionament del recurs.

Però no han estat les assemblees les úniques activitats grupals i s'han programat moltes més. Algunes han estat en marxa setmanalment, però a més, s'ha intentat realitzar al menys una activitat grupal al mes amb les dones, malgrat no sempre s'ha aconseguit motivar suficientment i, quan es tracta d'activitats que es fan fora del recurs, ha costat molt mobilitzar al grup.

Algunes activitats s'han realitzat al recurs setmanalment. Una d'elles ha estat un taller d'artteràpia, un espai en el que les dones, des de la creació artística i l'expressió de les seves emocions i conflictes, han pogut comunicar, crear, reflexionar i integrar aspectes relacionals i de cohesió grupal, facilitant així el procés de socialització.

L'altra activitat setmanal que s'ha fet ha estat un taller de ioga i cant curatiu. L'objectiu d'aquesta activitat ha estat treballar les pròpies emocions i entrar en contacte amb una mateixa, així com aconseguir una major autoafirmació i autoestima.

Amb l'objectiu d'expressar-se i aprendre s'ha realitzat també durant un trimestre un taller artístic d'intervenció comunitària, que va tenir com a fruit la gravació d'un curtmetratge: "*quatre dones i un destí*" en el qual les dones explicaven la seva situació actual i les seves dificultats i ambicions.

Un dels objectius que més hem treballat ha estat el mantenir actives a les dones, dinamitzar-les i motivar-les per aprendre coses noves. Normalment ha costat que la gent participi, però, en la mesura en que elles han vist resultats i que han reconegut sentir-se bé fent coses, s'han anat animant i s'han pogut portar a terme algunes activitats de tipus manual i creatiu. Per anomenar algunes d'elles: es va fer un taller de bisuteria, un taller de xapes i un taller de punts de llibre amb flors premsades. Realment, la capacitat creativa de les dones ens ha sorprés.

En la mateixa línia de mantenir actives a les dones i, pensat per treballar la seva responsabilitat, s'ha realitzat de manera continuada l'activitat de l'hort urbà que es va posar en marxa l'any passat, així com algunes activitats de jardineria.

S'han realitzat també activitats culturals. Dins del programa Apropa Cultura s'ha assistit al concert de música "Marley 30 anys" a l'Auditori de Barcelona. També hem anat al Teatre de les Flors a veure l'espectacle de dansa "Nubes" i al Teatre Nacional de Catalunya, com espectadores de l'obra de teatre "El crim de Lord

Arthur Savile". Malgrat les activitats han estat gratuïtes per a les dones i quan han participat han manifestat haver gaudit molt, la participació ha estat baixa. Normalment no s'han omplert les places reservades i, com molt, hem aconseguit l'assistència de dos o tres persones a cada activitat.

Més participació han tingut les activitats familiars del programa d'Apropa Cultura i hem anat amb els nens a veure dues obres: "Mowgli, l'infant de la jungla" i "L'ocell de foc".

També hem realitzat algunes activitats reivindicatives per celebrar el Dia de la Dona i el 25N. Amb ocasió d'aquest dia contra la violència de gènere, hem fet juntes un berenar i hem participat activament a la manifestació organitzada per la Xarxa de dones contra la violència.

S'han celebrat festivitats tradicionals com el Tió de Nadal, Reis i St Jordi, que es va elaborar entre totes un conte : "Les princeses i el dragó" i es va fer un mural-arbre amb aportacions de totes les dones posant frases i missatges.

Especial importància han tingut també les celebracions festives amb les dones pel seu aniversari.

S'han programat sortides per conèixer la ciutat en diferents moments: s'ha visitat el parc Güell, s'ha passejat per les Rambles de Barcelona, hem anat a la fira de Santa Llúcia per Nadal i hem fet una escapada a Montjuïc per veure l'espectacle d'aigua, llums i colors de les fonts.

S'ha participat també a les festes del barri de Sants i a les festes de la Mercè.

Per últim, s'han realitzat activitats lúdiques, amb l'objectiu de divertir-nos però també de consolidar el grup. A la primavera vam fer una calçotada al camp, hem anat a ballar a la Fira d'Abril i hem participat a la Rua del Carnaval. Aquestes activitats més informals i festives han estat les més participades.

VALORACIÓ GLOBAL

Sense dubte, la situació social i econòmica actual influeix a la nostra feina. La incertesa del futur i la situació de retallada econòmica fan que tot es pari una mica i no hi hagi moviment.

Realment hem notat una baixada de demandes de places i, si ja habitualment els serveis manifestaven tenir dificultats a l'hora de finançar les estades, aquest any aquesta dificultat encara ha quedat més evident.

La primera conclusió, llavors, és que contràriament al que caldria, ja que hi ha més gent que necessita ajuda, ha baixat el nombre de demandes i, per tant, el nombre d'atencions donades i de persones ateses.

Malgrat l'ocupació d'aquest any ha estat alta, amb una mitjana d'unes 13 o 14 persones al recurs diàriament, les atencions han baixat un 9% respecte al 2009, encara que aquesta baixada s'ha produït sobre tot als mesos d'estiu, mentre que la resta de mesos s'ha mantingut estable en xifres properes al 90% o 95% d'índex d'ocupació.

Per programes,

Del **programa de presó** hem de dir que s'han mantingut les atencions, segons la previsió que es va fer, però que la majoria de persones ateses són estrangeres i, per tant, es preveu que en el futur baixaran les demandes.

El **programa de risc social**, encara que ha millorat respecte l'any passat i s'ha consolidat una mitjana de dues places ocupades, segons el previst, s'hauria d'ampliar pensant en altres casos que no són atesos als SIS de l'Ajuntament però es troben en una situació econòmica i social semblant.

El **programa de violència** ha superat la previsió que es va fer i han sigut les places diàries ocupades de mitjana. Ha estat positiva l'ampliació a altres ajuntaments de fora de Barcelona.

Crida l'atenció el gran nombre de persones joves ateses. Un 35% de les dones tenen menys de 25 anys. Això ens fa pensar que cal intensificar els esforços de prevenció i que s'han de buscar metodologies adequades a aquestes edats.

Malgrat la mitjana d'edat s'ha mantingut semblant a altres anys, crida l'atenció el gran nombre de persones joves ateses. Un 23% de les dones tenen menys de 25 anys. Això ens fa pensar que cal intensificar els esforços de prevenció i que s'han de buscar metodologies adequades a aquestes edats.

Puja el nombre de dones estrangeres. Possiblement han estat elles les primeres en patir les conseqüències de la situació econòmica i laboral. Totes les dones del programa de risc d'exclusió, per exemple, han estat d'altres nacionalitats. Per altra banda, al programa de violència, creix el nombre de dones estrangeres que decideixin trencar amb el maltracte i demanar ajuda.

Constatem una greu situació d'instabilitat econòmica i laboral que fa difícil pensar en sortides del recurs amb una certa autonomia. Les dones han tingut especials dificultats per trobar feina. Només un 14% de les dones treballen i, concretament, de les 64 dones ateses aquest any només 3 tenen un contracte laboral. És veritat que moltes de les dones han estat cobrant una prestació que ha suposat una ajuda, però l'import d'aquesta és molt baix i amb aquests ingressos no podem viure de manera autònoma. Per altra banda, la pujada de preus dels últims mesos fan encara més difícil tot.